

ESTEREO
R-128-D

FUXAN
OS VENTOS

QUEN A SOUBERA CANTAR

FUXAN OS VENTOS

Quen a soubera cantar, 1981

Ruada (1981)

LP e casete. Reeditado en CD por Punteiro en 1993.

Estudio: AUDIOFILS S.A. (Madrid). Nadal 1980-Xaneiro 1981

Técnico de gravación: **Luis F. Soria**

Dirección artística: **Fuxan os Ventos**

Portada carpeta: **L. Seixas, Xosé Luís Freire**

Interior carpeta: **B. Iglesias**

Fotos: **Ernesto Pombo, Arquivo La Voz de Galicia, Tino Fernández**

Colaboradores: Joaquín Laría, Álvaro G. Aguayo e Fernando López

Carmen Vázquez (voz)

Tereixa Novo (voz)

Maruxa Fociños (voz)

Alfonso Fernández (voz)

Ramón Díaz (voz, guitarra, frauta)

Xoán Fuertes (violín, guitarra, voz)

Xosé Luís Freire (baixo, voz)

Baldomero Iglesias (guitarra, pandeireta, voz)

Xosé Luís Rivas Cruz «Mini» (guitarra, zanfona, pandeiro e voz)

CUBERTA

ESTEREO
R-128-D

FUXAN
OS VENTOS

QUEN A SOUBERA CANTAR

CONTRACUBERTA

«Quén a soubera cantar» sae logo de casi dous anos de silencio discográfico. Un silencio que, ó menos, visto desde «Fuxan os Ventos», foi totalmente positivo. O importante pra nós é que aquí está este novo disco — novo, de verdade — nunha nova casa discográfica (RUADA, a primeira editorial discográfica galega), e cetaes tamén con un novo xeito í estilo, dentro da liña xeral e constante do Grupo.

Pra algú, este disco pode parecer triste — os tempos que corremos non son moi alegres que digamos pra nosa xente —; pra outros... sofisticado e se cadra recargado ou perfeccionista; pra nós... simplemente «a expresión do noso Grupo hoxe». Un paso adiante ou un paso atrás, ¡quén sabe! Sodes vós, todos vós, os que debedes xuzgar.

Val o noso agradecemento a tódolos que, día a día e ano tras ano, camiñan cando a nós, na tarefa de rebuscar en nós mesmos a identidade da nosa cultura. Sodes moitos e os nomes non collerían neste pequeno comentario; de tódolos xeitos, algú, os que agora se nos acordan, vamos a citalos, pídindo disculpas a tódolos outros que tamén deberían estar aquí:

María do Pilar Campo Domínguez («Marica» prós amigos), quen espreme a súa cabeza pra facer letras prós nosas músicas e quen sempre acepta as nosas trabas que, moitas veces, condicionan e non deixan voar a súa ilusión e liberdade literaria. É a poetisa oficial do Grupo.

O Sr. Rafael de Olas —en terras de Xanceda—, quen se entregou con máis ilusión ca nós ó labor de recuperar cantigas e xeitos de cultura popular, e de quen temos a voz en dúcias de cintas de recolleita.

O Sr. Lagares, polas súas cantigas e pola súa paciencia pra connosco.

O Sr. Florencio da Fontaneira, cantor onde os haxa, exemplo vivo dos «cegos» que percorreron o noso País, dando novas e alegría.

O Sr. Eladio de Mondoñedo, cego tamén, e que se prestou a cantarnos unha boa presada de cancións.

Tódalas persoas, velhas e novas, que nas montañas luguesas ou na beira do mar pasaron algunhas horas connosco, despois dunha actuación.

Tamén a tódalas entidades culturais, ramistas de festas populares, etc., que quixeron contar con nós á hora de programar as súas actividades.

Por fin, a tódolos que nos escoitaron e escoitan, e teñen un chisquiño de fe na nosa mensaxe e no noso xeito de cantar a Galicia. Graciñas a todos.

Voso é o mellor deste disco e dos xa grabados. Nosos son os erros, onde non soubemos chegar á vosa altura.

FUXAN OS VENTOS

LADO 1

O MEU AMOR MARÍNEIRO (Manuel Alegre - Xosé L. Rivas)	4'03"
PANDEIRETADA DE OÜTES (Popular - Ramón Díaz)	2'14"
ROMANCE DA LAVANDEIRA (Popular - Xosé L. Rivas)	3'06"
FOLIADA DO ALEIXO (Antonio de Aleixo - Xosé L. Rivas)	2'06"
MENCER (M. ^a do Pilar Campo - Xesús Mato)	7'04"

LADO 2

CENCIA DO ADRO (Ramón Cabanillas - Xosé L. Rivas)	2'43"
LONGA NOITE (Xosé L. Rivas Cruz)	5'23"
PRA ONDE VAS MARIA (Popular - Xoán L. Fuentes)	2'24"
DAME LUME (Popular - M. ^a do Pilar Campo - B. Iglesias)	3'36"
CANCION PRA ADORMIÑAR A LEMBRANZA (M. ^a do Pilar Campo - Xosé L. Freire - Popular)	4'48"

Portada carpeta: L. SEIXAS - XOSÉ L. FREIRE

Interior carpeta: B. IGLESIAS

Fotos: Ernesto Pombo - Archivo de «La Voz de Galicia» - Tino Fernández

Contraportada: FUXAN OS VENTOS

Dirección artística: FUXAN OS VENTOS

Colaboradores: JOAQUÍN LARIA, ALVARO G. AGUAYO e FERNANDO LOPEZ

Técnico de grabación: LUIS F. SORIA

Grabado en AUDIOFILM, S. A. (Madrid). Nadal: Xaneiro, 1981

Produce e edita RUADA, S. A., Nosa Señora da Luz, 18, baixo. Telfs. (981) 242011 - 242088. A Coruña (GALICIA), ESPAÑA

Imprenta: «La Voz de Galicia, B. A.» División de Artes Gráficas, A Coruña - Dep. Legar. C. 31 - 1981

ENCARTE

O MEU AMOR MARINHEIRO

Letra: Manuel Alegre e Xosé L. Rivas
Música: Xosé L. Rivas Cruz

(A liberdade non ten cadáver. A liberdade non acepta condicións. A liberdade é como un vento que abráñ, algún día, as ventanais das nosas casas e que limpañ as ruas do noso país. Esta canción é unha adaptación dun poema do portugués Manuel Alegre.)

Meu amor é marinheiro
e vive no alto mar;
son de viva lixeira o vento
ninguén lós pode amarrar.
Meu amor é marinheiro
e canto me ven faltar
son un carabali nos brazos
no océano un cantar.

EU SON LIBRE COMO AS AVES
E PASO A VIDA A CANTAR
CORAZÓN QUE NACE LIBRE
NON SE PODE ENCADEAR.

Tudo un mundo nos vós
en razón pra marfurar;
quen tente pome cadáver
támé primeiro matar!
Vale máis ser libre un día
no centeo de trazo mar,
que vivir toda a vida,
vivos, escravos e a catar!

EU VIVE ALÍ LONGE, LONGE,
onde todo o trazo mar,
e coa súa forza amorosa
onda nós na de voltar!

EU SON LIBRE...
Non momento de repaña,
eu sei que un día viví,
como se o mar é a ventosa
en nós abríase a cantar.

HEI PASAR POLOS LUGARES
COMO O VENTO NO ARAAL
ABRIR TODAAS VENTANAS
COA ESCRAVITUDE ACANAL.

Poder rubi des corfades
hei de pasar a cantar;
tugando na mea sineta
a espada da liberdá,
canto se un navío entendi
de aldetes na chula,
tugando a voar no mástil
bandeira de liberdá!

HEI PASAR POLOS LUGARES
COMO O VENTO NO ARAAL
ABRIR TODAAS VENTANAS
COA ESCRAVITUDE ACANAL.

FOLIADA DE ALEIXO

Letra: Antonio de Alkalá
Arranxo: Xosé L. Rivas Cruz
Música: Xosé Luis Rivas Cruz

(Un factor do sur de Portugal, home de pouco cultura oficial, para dunha grande habitude pra poesía popular, compoñe poemas de equívocos e "intimidación" para a que se asemellan moitos dos cantos postos pola nosa vixente palaga. Esta é unha escolma deles, con música de folclor.)

Oi canto gñe varda en gana
mais desleixá que che diga
que che faga na cabeza
o que che deves en banga!
Contigo en comediola
pode estar un grande amigo
dilecto máis des que estar
sempre decando comigo!

Quen canta por conta súa
cuando se e con razón
aiña gerrión na rúa
de enlaxar na preda!

Hai tanto bura a mandar
en homes de insalubencia,
que de veces, díos, así pensare
que é burraña é unha conca!

Quá importa perde-la vida,
lutando contra a balaio,
se a razón, mesmo peridida,
non deixa de ser razón!

PANDEIRETADA DE OUTES

Letra e música: Pouláres
Arranxo: Ramón Díaz Fernández

(A pandeiretada, pola forma sinxela de construción e máis facilmente que por unha adaptación do tipo crie de indumentaria de festa, é o símbolo e pandeiro de textos das potes das rapalhas e tamén o acompañante de festas. A un dos antigos municipios da provincia de Galicia, Praña, esta pandeiretada de Outes, é unha das máis tradicionais e máis ricas do País. Leva unha barreira, a quíndis, na que se danzan.)

Eu sáxame no anelo,
cda filla dun anelón;
ela baila nun e-
pobre si, honrada non.
AI LA LE LO.

Nome de casar rogano,
anque seña co raposo,
híllle de ajeitar o rabo
pra que seña vándoso.
AI LA LE LO.

Se tocare e se ballare,
tamen sei fando fando,
como san fillu dun probe,
tudo que sabes de todo!
AI LA LE LO.

O raposo vai o monte,
para rodolar do canto,
leva os ollos na cabeza,
e o co delado do rabo.
AI LA LE LO.

Vendo unha mala guriña,
tuei interdição por amor,
híllle de vado nos xurros
e restranhe na montaña.
AI LA LE LO.

Son de Lugo, son de Lugo,
e non o pode negar;
míllle pra mala cara,
o leite que podo dar.
AI LA LE LO.

De amores dunha vella
son amores dunha canto,
dilecto se deita na cama
toda a noite o co le canta!
AI LA LE LO.

Máis nai como res probe
foi o paguei muller úa,
eu como son fillu dela
o que e nico que se foda!

ROMANCE DA LAVANDEIRA

Letra: Popular
Música: Xosé L. Rivas Cruz

(Nos creencias galego-portuguesas existía un castigo, o máis duro, para pecados feitos contra da comunidade: Consistía en vagar en pena. Un pecado máis máis grande era asemblea comece de vaxallos mentidos antes ou logo de naceren. Quen esto facía era condenado a lavar, e bñe así nos sábados e puros de censo. Cando alguén tentaba de asembleas a lavandeira desaparecía e quedaba no seu lugar unha nube de auga. Esta pode ser, de certo resumido, a explicación deste romance que, a primeira vista, non ten sentido.)

Era unha noite de lúa,
era unha noite cráp,
un bñalido polo río
de volta da mullada!

Topel unha lavandeira
que lavada é que na e agua
ela lavada no río,
un cantiga cantada!

Mota que ves do mullito,
moza que vas pola estrada:
acóclame a relación
míña sábana lavada!

Santa María te axuda,
san Lourenzo te valia!
Desaparece a lavandeira
como fumeira espada!

Onde as sábanas tendera
pura de sangue delada!
Era unha noite de lúa,
era unha noite cráp!

DAME LUME

Letra: Popular e María do Pilar Campo D.
Música: Popular e arranxo B. Iglesias D.

(Esta é unha pequena foto de tres anacos musicais: a melodía popular e a rítmica pertencen á provincia de Girona. Tugamos a tema por diversos lugares de Galicia. Esta pertencente á Zona de Corta. Por certo, fúndase a segunda parte de tema solista e compoñente de xente de asemblea musical no intermedio. Cómpre dicir que, onde aínda se difunde, moitos partes aparecen os nomes Sarg, Lugo, Nal, etc., e no alto do clareiro, aparecen tamén versos catiñomas de emparella, estranexo, galeiro, cantero... A que máis veces escollamos for así.)

Dame lume, Xosé,
pelo vándoso,
se non me concho;
eu noncho o feneiro.

Se ti é lo feneiro,
xosé pra vándoso,
comerá en caldo
no medio feneiro.

Se meña fúndoso,
non o queito que vere
se unha cancho, sinchoucin,
que se me cancho!

E UN CANCHO NON HAI QUEN QUEIRA
(SINCHOUNCUN CORRELA FREIREIRA)

De las un cancho,
que xa ty manden
por que andas tendendo
o meu proceden!

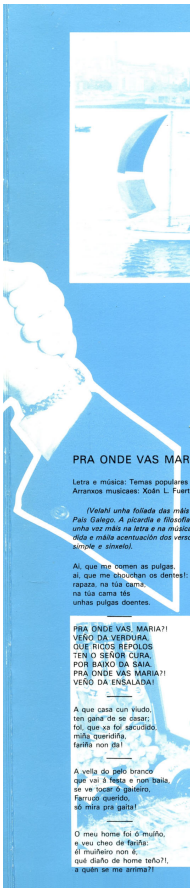
O teu proceden,
se a tello tendendo,
ti por ben, mi dában,
e a tello tendendo!

Se vellas roubalo,
bailo sudalo,
que no meño acurado, larinchoun
tamén toda un can!

E UN CANCHO NON HAI QUEN QUEIRA
(SINCHOUNCUN CORRELA FREIREIRA)

ENCARTE

CENCIA DO ADRO

Letra: Ramón Cabanillas
Música: José L. Rivas Cruz

O sober popular condensase nos reféns e dros. Como se sabe, abundas na nosa terra e reféns aí sento que se meguila no meado de sido. Esta é unha pequena escolma deles, feita poeira por D. Ramón Cabanillas. A música ten vento de meladura.

Sementar en terra alia
pagar sendo convalado
mear a rico e na aldea,
vender a pobre e fado
non é pra ter casa chea!

Muller que adoura á veciña,
tapaos que diema fora
pedra limpa de coxila
e mendo que non choro:
non cheime dan boa espila!

PERTO DO LUME DESQUE NACIN
LEISSE COMA ISTAS NA CASA OLIVIN
CENCIA DO ADRO, CENCIA DO ABO
CENCIA DOS ANOS: NON HAI MELIOR!

Crego que che queira mel,
alcalde no teu oureiro,
escribano no portal
e lume polo palleiro:
salvarás se Dios che vai!

Palique de taberna
e bégas de badeiro,
amores de taberna
e xastre traballador:
sonche conchos da feila!

PERTO DO LUME...
Apostar o que se fén,
firmar o que non escribo,
donar sin saber a guila
e dar cartos en recibo:
perce que fad me quenda!

Fantasma palleiro,
rêlhos agostados do'la
boi lo vive! Escorade
e sente de seño:
como melo foras mellor!

PRA ONDE VAS MARIA

Letra e música: Temas populares
Arranxo musical: Xosé L. Piarre Saavedra

¡Velaí unha folhada das máis cantadas e coleccionadas en todo o País Galego. A picaresca e filosófica popular da nosa semente amosaas unha vez máis na terra e na música. Resulta curiosa e cristal a maneira e máis acentuación das versos das estrofas. Cantase dan vento sempre e sinxelo.

Al, que me monten as pulgas,
al, que me babilhen os deméis!
raposa, na súa terra,
na súa cama téis
unhas pulgas domtes.

PRA ONDE VAS, MARIA?
VÉO DA VERDEIRA,
QUE RICOS, REPOLOS
TEN O SEÑOR CURA.
POR BAIXO DA SAIA,
PRA ONDE VAS, MARIA?
VÉO DA ENSALEDA!

A que casei cun fiado,
ten gana de se desair!
foi que xa foi século
má, queridín,
fante non dá!

A vella do paio branco
que vai á casa e querbaia
se va trocá o ganso,
fervell quendo,
só mira pra galia!

O meu home foi d'muño,
e me chei del fante,
al fanteiro non é,
que challo de home toño?
a quén se me anima?

MENCER

Letra: M^a do Pilar Campo e Xesús Mato
Música: Xesús Mato (J. Cabodevila)

Os galegos, e con todos eles os autores desta canción, estamos fartos de tantas modalidades de ceticos, estamos cheios de tentos fakes redentores e estamos cansos de tantas chousas e pesimismo. Nón sei nin cando van a saír os País. Digoen ben se se fía algo no derredor referendun sobre o Estatuto. Galicia temos que salvar a nosa vida, pero... malandando e arimando o lombo. Temos, por outra banda, que mirar pra dentro e cantar co que temos. O futuro chegou de todos nós, e non nos vai se de fora. Por ahí vai a terra cois deste cardeiro, con xalo de mudista e abogadol.

DISQUE VAI PRO NOS MONTES GALEGOS,
DISQUE VAI VENTO NA VEIRA DO MAR,
DISQUE MOREU A ESPERANZA NO PODO,
DISQUE O FUTURO NON PODE ADOMAR,
LERIAS E LERIAS DOS ABANANTES,
DOS QUE SE EMPÉÑAN O PODO AFOGAR!
E MAIS EL, TODOS NOSOUTROS, SOMOS GALICIA,
E ANDA ESTAMOS POR ENTERRAR!
LERIAS E LERIAS DOS ABAFANTES,
DOS QUE SE EMPÉÑAN O PODO AFOGAR,
TEMOS FUTURO, TEMOS MAÑÁN,
AA QUE GALICIA EMPÉZA A TEPETAR!

Foi longa a noite, pero xa alborea,
honda e ferte, pero está a saír
o sol de fante, mais virá a farte:
os cós do medo fendeo xa van!

Terra de viúva e non de fantasmas,
terra de homes a facer a paz:
e pido de jobo a limpa da xusticia
e vinculo de viño e do pan!

LONGA NOITE

Letra e música: José L. Rivas Cruz

¡No vou de 1936 os lobos baian do monte e afogan en sangue o resurdir de Galicia: os canibais bingentan co sangue dos bos e os necros. E o corfozo dante fante, vola!

Lobos no medullo fante
baianon un día o seu aut:
dovante berro de mato
e o quetume cando da morte a pasar.
Foron tirando na mato,
estrelas loentes drapei alorais:
ecoras canles de sangue,
e no corpo sin vital e as amas cantar.

FUXE, FUXE, FUXE QUE LOGO VIRAN
LOBOS, LOBOS, LOBOS QUE BAIAN PRO VAL,
LUSCA, LUSCA, LUSCA PRO OUTRO LADO DO MAR,
FUXE, FUXE, FUXE QUE ESTAN A CHEGAR!
Baian os lobos no monte,
non deixes que afoguen o noso cantar.

Feres de sangue sedentais,
calfas convulsas no quelo sur
cubren a Patria de morte,
que logo sin morte, al, do seu cantar!
Logo o silencio mequino...
non temos camiño, non vale chorar:
Non, non, non, non, non, non,
que do vento firo o día farán!

VOLTA, VOLTA, NOVAS GORRAS A CANTAR
BULE, BULE, BULE QUE O DIA VIRA,
LOTTA, LOTTA, LOTTA COA NOITE ACABAR!
MIRA O DUBA, BULE VÉN DO CAIRO DO MAR!
Saca ese canlar da noite,
queito que in fante pra nunca acobar!

Anos placent, e sinla
es loba da morte haitan no val,
indagando pelos os cadais
en cila de cantores da vida e da paz.
Temos na memoria, Vós!
aqueles tardos, aqueles ruidos:
Nobro tempo que fave,
sin pendo que fave á nosa vend!

FUXE, FUXE, FUXE QUE ESTAN A CHEGAR
LOTTA, LOTTA, LOTTA COA NOITE ACABAR!
LOTTA, LUSCA, LUSCA PRO OUTRO LADO DO MAR,
BULE, BULE, BULE QUE O DIA VIRA!
Saca ese canlar da noite,
deixa que se escote pra nunca acobar!

GALLETA

GALLETA

